

REGIONÁLNÍ HISTORIE

LITERATURA:

ČAPEK, V.: Didaktika dějepisu II.

JULÍNEK, S.: Základy oborové didaktiky dějepisu.

JULOVSKÝ, J.: Základy didaktiky dějepisu.

Regionální historie

- regionální dějiny jsou chápány jako **dějiny dílčích oblastí, menších než stát**; v rámci dějin národních
- někdy jde o dějiny geografických celků vyššího řádu
- je specializovanou součástí prostorového členění historické vědy – zabývá se vývojem společnosti dílčích územních oblastí – většinou jde o území menší než státní celek
- **vlastivědná tradice byla založena v 17. století dílem Pavla Stránského – Res Publica Bojema**
- regionální dějiny nejsou samostatnou vědní disciplínou
- studium r. d. má opodstatnění zejména v rovině výchovné a didaktické
- odborná úroveň r. d. se zvýšila po WWII. – navázala na dřívější vlastivědnou činnost
- vlastivědná činnost v oblasti regionalistiky se může zaměřovat buď na práci odborně výzkumnou nebo jen na popularizaci jejích výsledků – tím je dán prostor pro tvůrčí práci učitelů dějepisu; didaktické využití výsledků r. h. by mělo být součástí přípravy na výuku všech učitelů dějepisu
- příprava by měla spočívat v těchto činnostech
  - o na základě studia regionálních pramenů a příslušné odborné literatury se seznámit s historií daného regionu
  - o zpracování a výběr dostupného regionálního materiálu vhodného ke konkretizaci, případně i obohacení dějepisného učiva stanoveného osnovami
  - o promyšlení účinných metodických postupů při prezentování regionální látky v rámci dějepisné výuky

Význam regionalistiky pro VVP učitele dějepisu

1. **Vzdělávací význam** – regionalistika zkoumá, jak se významné celostátní historické události projevovaly v konkrétních historických podmínkách regionů; sleduje, jak se tyto regionální jevy odrážely v dějinách národa – jde o komparaci regionálních historických jevů, jež jsou pro svoji konkrétnost a blízkost pro žáky snadněji pochopitelné s historickými, náročněji osvojitelnými skutečnostmi celonárodních dějin; v prvním případě se opírá o deduktivní logické postupy, v druhém pak o princip indukce.
2. **Výchovný význam** – regionální historie posiluje citový vztah žáků k prostředí, ve kterém žijí, a využíváním přirozeného zájmu o blízké okolí a jeho minulost rozvíjí zdravý patriotismus, žádoucí etické kvality i jejich historické vědomí.
3. **Didaktický význam** – je spojován s postupy, které regionální historie konkrétně naplňuje: od bližšího ke vzdálenějšímu, od části k celku, od zvláštního k obecnému, od jevu k podstatě, od smyslového k pojmovému, od konkrétního k abstraktnímu, od citového k rozumovému, od neuvědomělého zájmu k vědomému učení a individuální aktivitě.
4. **Badatelský význam** – tematika regionální historie je nejvhodnější látkou využívanou k nástupu do vědecko-výzkumné, případně i publikační činnosti.
5. **Ekologický význam** – dotýká se požadavku aktivně přispívat k ochraně zejména nejbližšího životního prostředí a kulturního dědictví minulosti, a k tvorbě odpovědného vztahu žáků k přírodě, k umělecko-historickým památkám i k sobě navzájem.
6. **Význam zájmově-osvětový** – regionální tematika nabízí atraktivní program k rozvoji zájmové mimotřídní činnosti pro žáky, vhodnou příležitost k navázání bližších, odborných kontaktů s pracovníky příslušných institucí; historické kroužky – námětem pro činnost historického kroužku v regionu může být např. zpracování vlastního rodokmenu (životní osudy, fotografie) – **zpracováním rodokmenů se zabývá genealogie**, která se řadí mezi tzv. PVH

- obsah regionálních dějin nelze stanovit osnovami
- uplatnění regionálního principu ve výuce závisí na přístupu učitele a jeho přehledu o úrovni regionální práce svého působiště

Příručky v oblasti regionalistiky

- nejstarší zmínky o regionech – Kosmas – 1061 – Vratislav
- rozmach regionálních dějin – 2. polovina 19. století – P. Kutna – „Přehled dějin českého a slovenského dějepisectví I. – II.“
- 1. ČSR – vlastivěda na pražské FF
- WWII. – podpora vlasteneckého vědomí – př. F. Roubík – „Přehled vývoje vlastivědného popisu Čech“; po WWII. – „Příručka vlastivědné práce“
- při bádání – mít přehled o dosavadním bádání – bibliografické příručky, tištěné prameny (přehled o nich – přehled dějin Československa I./1 a I./2)
- na většině univerzit – kurzy regionálních dějin
- Pavel Stránský ze ... Res Publica Bojema
- Štefka – „Kapitola o regionální historii ve výuce dějepisu“

Příklady otázek a úkolů

- 1) Jak se vyvíjí chápání pojmu regionální dějiny?
- 2) Opiš z naučných slovníků (Otto...) údaje o své obci či jiném blízkém městě.
- 3) Jak nám mohou pomoci pracovníci knihoven při studiu nějakého problému regionu?
- 4) S pomocí konkrétních příkladů vyprávěj o významu tištěných pramenů pro poznání souvislostí mezi národními a regionálními událostmi.
- 5) Prohlídky muzejních expozic nejsou jedinou formou spolupráce škol a muzeí. Uveď jiné možnosti.

Regionální vlastivědný pracovník musí ovládat základy PVH, znát historickou geografii.

Příklady textů k regionální historii

Čapka, F.: Procházka Brnem.